

'JULLIE MEESTER KOMT NIET MEER'

Als kleine jongen zat Frank Westerman op een basisschool in Assen waar veel Molukse kinderen naartoe gingen. Ook kreeg hij les van een Molukse meester, die op zijn school stage liep. 'Jullie meester komt niet meer,' zei directeur Top op een gegeven moment. 'Hij is een van de kapers van de trein een paar kilometer verderop.' Op school bij het voetbal in Assen kwam Frank Westerman veel latere kapers tegen. Hij beschrijft hun wanhopige geweld uit de jaren zeventig vanuit zijn eigen herinneringen.

Ook ik zat vroeger met Molukse jongens in de klas, niet in Assen maar in de Zaanstreek, heb met ze gevoetbald en ook voor mij zijn de gijzelingen dramatische herinneringen. De Molukse jongens die ik kende, waren in mijn herinnering, net als in die van Frank Westerman, zeer beschaafde, zeer christelijke jongens. Hoe heeft het zo kunnen escaleren? Westerman schrijft een breder verhaal dan het verhaal van de Molukse gijzelingen. Hij is geïnteresseerd in de veranderde houding in onze samenleving tegenover gewelddadige acties. De Hollandse methode van 'blijven praten' is niet meer zo populair als in de dagen van Joop den Uyl. Westerman bespeurt ook bij zichzelf, zo zegt hij in zijn boek, de neiging meer op de harde hand dan op praten te vertrouwen. Zijn boek *Een woord, een woord* is een poging over die verandering na te denken. Zoals in al zijn boeken doet Westerman dit op een persoonlijke manier. Hij vertelt vrijmoedig over de ervaringen die hij in zijn leven met gewelddadigheden heeft gehad: als jongen in Drenthe, als

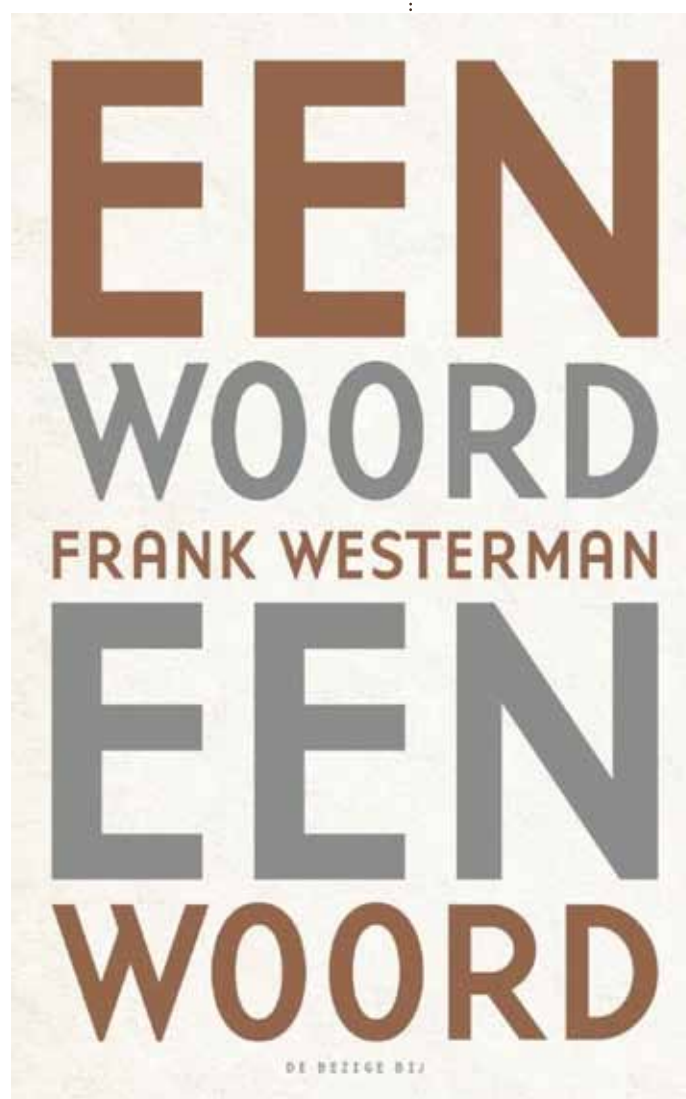
journalist van *NRC Handelsblad* die meemaakte hoe de verse premier Poetin uiterst gewelddadig reageerde op Tsjetsjeense terroristen (waardoor de stad Grozny met 100.000 inwoners bijna volledig van de kaart verdween), en nu als gewone burger die nadenkt over de vraag hoe we moeten reageren op de recente aanslagen van moslimterroristen in het vrije Westen.

Tijdens Westermans schrijven van *Een woord, een woord* vond de aanslag op de redactie van *Charlie Hebdo* plaats, waarbij twaalf mensen werden vermoord. Hij onderbreekt zijn verhaal over de Molukse en Russische gijzelingen met overwegingen over de betekenis van die aanslagen. Met zijn dochter gaat Westerman naar de protestbijeenkomst in Amsterdam, waar iedereen cartoons bij zich heeft en waar het belang van pennen hoger dan dat van wapens wordt geacht.

Westerman bespreekt de vraagstelling naar een passende reactie op het moderne geweld met een veelheid van mensen die bij de Molukse kaping betrokken waren: politieagenten die wapens moesten gebruiken, oud-kapers en diverse wetenschappers die onderzoek naar geweld doen. Uiteindelijk pleit Westerman voor het belang van blijven praten en verdedigt hij tegelijk de Hollandse benadering van destijds. Zijn boek staat vol analyses waaruit blijkt dat praten uiteindelijk het beste werkt. Bij de presentatie van zijn boek waren veel mensen 'van toen' aanwezig. Op diezelfde bijeenkomst sprak ik een agent die op mijn – provocerende – opmerking dat een meer gewelddadige aanpak toch veel beter werkt, lachend

antwoordde met: 'Daar kon je weleens gelijk in hebben!' Voor leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo is het lezen van Westermans boek een belangrijke historische les. Ze leren dat er ooit andere tijden waren, waarin niet bij elk nieuw maatschappelijk probleem onmiddellijk naar repressieve technieken werd gegrepen. En dat dat vaak nog werkt ook.

Bram Tenhaeff

EEN WOORD, EEN WOORD. Frank Westerman
(De Bezige Bij, Amsterdam 2016), 288 blz., € 19,90